

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Uppdrag.....	4
2. Genomförda insatser.....	4
- Nyhetsbrev	
- Seminarium	
- Informationspaket	
- Hemsida	
- Digital utbildning	
- Samverkan regional och nationell kunskapsstyrning	
3. Nyttan med och användning av VIP.....	5
- Intresset för informationstillfällen om VIP hos respektive huvudman	
- Statistiska trender i användningen av VIP	
5. Slutsatser och rekommendationer.....	8
- VIP är fortsatt okänt men har fått positiv respons	
- Varje VIP behöver bli mer känd	
- Undersöka och analysera variationer i användning av VIP	
- Rekommendation resurser inför kommande uppdrag	
6. Bilaga.....	9

Sammanfattning

Handlingsplan psykisk hälsa har avsatt resurser på länsnivå för delregional information och utbildning om [Nationella vård- och insatsprogram \(vardochinsats.se\)](#) (VIP). Syfte är att öka kännedom och användning av det gemensamma kunskapsstödet. Genom att träffa 40 olika nätverk och verksamheter samt hålla 25 digitala seminarier har uppdraget tillsammans med vårdsamverkan skapat en omfattande och mångsidig spridning av information om de nationella programmen. Informationsmaterial, bland annat nyproducerade filmer, finns samlade på [Nationella vård- och insatsprogram, VIP psykisk hälsa - Vårdsamverkan i Västra Götaland \(vardsamverkan.se\)](#). Utvärdering av uppdraget visar att VIP fortsatt är ett okänt kunskapsstöd men det välkomnas av flera verksamheter inom båda huvudmännen. Information om VIP kan framledes ges via utbildning i Lärportalen, [Utbildning: Nationella vård- och insatsprogram, psykisk hälsa \(vgregion.se\)](#). För att nå VIPs potentiella möjligheter att bidra till förbättrade arbetsätt inom psykisk hälsa och ökad användning av evidensbaserade insatser rekommenderas huvudmännen fortsatt stöd till implementering.

1. Uppdrag

Inom ramen för Nationell samverkan för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård samverkar kommunerna och regionerna inom programområde (NPO) psykisk hälsa. NPO har tillskapat nationella arbetsgrupper som byggt upp fem vård- och insatsprogram (VIP) inom psykisk hälsa, [Nationella vård- och insatsprogram \(vardochinsats.se\)](http://vardochinsats.se). Syfte med VIP är att skapa ett samlat kunskapsstöd för god och jämlik vård och omsorg i landet.

En undersökning som genomfördes sommaren 2021 visade att kännedomen om VIP:ar generellt sett är låg hos chefer inom såväl kommuner som regioner. Styrgrupp för handlingsplan psykisk hälsa ställde sig därför bakom beslut att avsätta resurser på länsnivå för delregional information och utbildning om VIP. Målsättning har varit att inspirera medarbetare till användning av VIP för att länets invånare ska få ökad tillgång till evidensbaserade metoder då de söker vård och omsorg vid psykisk ohälsa. Uppdraget har genomförts på deltid från februari 2023 till och med maj 2024.

2. Genomförda insatser

Nyhetsbrev

Via nyhetsbrev har vårdsamverkan, chefer och medarbetare inom kommunal och regional verksamhet inbjudits till uppdragets olika insatser.

Seminarier

I samverkan med vårdsamverkansstrukturerna har delregionala seminarium planerats och genomförts. Chefer/verksamheter har kunnat efterfråga riktade seminarium och uppdraget har därutöver erbjudit digitala seminarier, öppna för enskilda medarbetare att anmäla sig till. Utvärdering av uppdraget visar på en engagerande insats som har nått en betydande mängd nätverk och verksamheter. Genom att träffa 40 olika nätverk och verksamheter samt hålla 25 digitala seminarier har vi tillsammans lyckats skapa en omfattande och mångsidig spridning av information om de nationella programmen. Sammantaget beräknas att cirka 700 medarbetare har deltagit i seminarier. Var god se vidare Tabell 1 och bilaga 1.

Tabell 1 Registrerade antal deltagare digitala seminarier

Antal seminarier (totalt = 25)	Kommun VG	Kommun Halland	VGR Specialistnivå	Primärvård/ Regionhälsan	Övriga*
<i>Deltagare</i>					
2023 (N=145)	51	19	39	34	2*
2024 (N=68)	10	1	22	28	7*
Totalt (N=213)	61	20	61	62	9*
Procent	28,64%	9,39%	28,64%	29,11%	4,23%

Källa: Statistik VGR utbildningsprotal. N = antal deltagare. * = deltagare från andra regioner och lärosäten.

Informationspaket

Information har anpassats till både chefer/ledare samt medarbetare i region och kommun. I slutet på uppdraget har information även erbjudits lärosäten och brukarorganisationer. Informationen har främst spridits vid olika seminarier, ibland i konferensformat men oftast vid kortare digitala möten via Teams. Efter genomfört seminarium har alltid ett anpassat powerpoint-program skickats ut till deltagarna. Information har även spridits vid andra event, såsom Fullföljda studier, bok- och biblioteksmässan.

I informationen har bland annat dessa punkter varit centrala;

- VIP i relation till nationella riktlinjer, vårdförlopp och lokala/regionala riktlinjer
- VIP är ett gemensamt kunskapsstöd för båda huvudmännen
- Nyttan av VIP: ökad effektivitet och kvalitet
- Nyttan av VIP: möjlighet till nya arbetssätt vid samverkan

Hemsida

En hemsida med fördjupad information om VIP har byggts upp; [Nationella vård- och insatsprogram, VIP psykisk hälsa - Vårdsamverkan i Västra Götaland \(vardsamverkan.se\)](#). Hemsidan ger lättgänglig information för vidare stöd vid implementering av VIP. På hemsidan hittar man generell information om VIP men också riktad information till olika verksamheter och målgrupper. Här finns bland annat broschyrer, informationsflyers och powerpoint presentationer. Här ses två helt nyproducerade filmer om ”nyttan med VIP” men här finns också länkar till tidigare inspelningar om VIP, t ex till seminarium från Almedalen.

Digital utbildning

En öppen utbildning om VIP har byggts upp inom ramen för regionens Lärportal. [Utbildning: Nationella vård- och insatsprogram, psykisk hälsa \(vgregion.se\)](#)

Samverkan regional och nationell kunskapsstyrning

Uppdraget har haft regelbunden kontakt med länets Regionala processteam psykisk hälsa, bland annat för att kunna producera filmer om ”nyttan av VIP”. Visst nationellt utbyte av erfarenheter och material med andra aktörer har funnits, framför allt med Region Östergötland. Nationellt har SKR (Sveriges kommuner och regioner) bistått med statistik samt gett tillstånd till att använda framtagna design för information.

Kommuner och region i Halland har i flera avseenden nära uppbyggd samverkan med kommuner och region i Västra Götaland men aktuellt uppdrag har inte inkluderat Halland. Inbjudan har dock erbjudits till både kommuner och region i Halland.

3. Nyttan med och användningen av VIP

Intresset för informationstillfällen om VIP hos respektive huvudman

Medarbetare, från båda huvudmännen, som har deltagit i seminarier har generellt verifierat att VIP fortsatt är ett okänt kunskapsstöd och dess användning låg. Trots samarbete med de regionala processteamerna har det exempelvis varit svårt att få fram konkreta kliniska exempel på nyttan av VIP. Viss oro noteras även över de många olika kunskapskällorna och dokumenten (till exempel Kunskapsguiden, nationella riktlinjer, Regionala medicinska riktlinjer/RMR, VIP) som ger

rekommendationer om bästa insatser – vilket kan skapa osäkerhet kring vilken källa man ska vända sig till och lita på.

En observation under uppdragsperioden är att det största intresset att ta del av informationen har visats av vårdsamverkansnätverk och kommunala verksamheter. Denna respons indikerar en tydlig efterfrågan och behov av stöd och vägledning inom psykisk hälsa på lokal nivå. Möjligheten att använda kunskapen från de nationella programmen i den dagliga verksamheten, inför och i mötet mellan personal och individ, samt möjligheten att över huvudmannaskap och profession kunna ta del av varandras kunskapsunderlag har vid flera seminarier identifierats som särskilt betydelsefull. Intresset från regionala verksamheter har varit mycket begränsat. Uppdraget har dock haft absolut svårast att nå ut brett till skolor och elevhälsa.

Statistiska trender i användningen av VIP

Enligt data från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har användningen av VIP i Västra Götaland haft betydande ökning på 65,47 % från oktober 2022 till april 2024. Den ökningen är dock mindre jämfört med både Skåne och Stockholm under samma tidsperiod (se Tabell 2). Det är viktigt att notera att siffrorna i Tabell 2 återspeglar antalet sessioner och inte antalet sidvisningar. En session definieras som "antal sessioner som utförts av besökare, där en session börjar med den första händelsen och slutar 30 minuter efter den senaste händelsen (efter att sessionen är slut)." Denna mätmetod ger en mer tillförlitlig indikation på användningen av VIP än sidvisningar, eftersom sidvisningar kan inkludera trafik från robotar. Trots att sessioner är mer tillförlitliga än sidvisningar bör data ändå tolkas med försiktighet, eftersom de baseras på IP-adresser.

Tabell 2 Antal sessioner Nationella Vård- och insatsprogram, psykisk hälsa

Månad/År	Västra Götaland	Skåne	Stockholm	Nationellt
Oktober 2022	3 554	3 130	6 866	25 038
November 2022	3 249	2 998	5 902	22 757
April 2023	3 760	2 966	6 512	25 747
Maj 2023	4 125	3 217	7 099	28 418
Oktober 2023	5 425	5 023	12 866	38 686
Januari 2024	5 466	5 233	14 658	42 427
April 2024	5 881	5 826	15 310	44 858
Totalt	31 460	28 393	69 213	227 931
Procentuell ökning	65,47%	86,13%	122,98%	79,16

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner (SKR): siffrorna representerar antalet sessioner. Procentuell ökning fr.o.m. okt 2023 t.o.m. april 2024. Data saknas för period dec 2022 – mars 2023.

Tabell 3 nedan visar antal sidvisningar för respektive VIP-program nationellt. Observera att redovisningen gäller sidvisningar och inte sessioner som i Tabell 2,

vilket innebär att resultaten bör tolkas med ännu större försiktighet. I SKR redovisade data har VIP-programmet för missbruk och beroende ökat mest procentuellt (118%), tätt följt av depression och ångest (98%). Samtidigt har VIP-programmet för ADHD haft flest antal sidvisningar totalt vid de olika mätpunkterna. Noterbart är också att VIP-programmet för självskadebeteende har haft betydligt färre sidvisningar och den lägsta procentuella ökningen under mätperioden (36%).

Tabell 3 Antal sidvisningar Nationella Vård- och insatsprogram, psykisk hälsa

Månad/År	adhd	depression och ångest	missbruk och beroende	schizofreni och liknande tillstånd	självskade- beteende
Oktober 2022	11 739	6 461	4 943	5 959	2 226
November 2022	9 980	6 100	4 788	5 356	2 550
April 2023	11 259	7 006	4 976	5 368	2 306
Maj 2023	13 017	7 174	5 892	5 997	2 637
Oktober 2023	18 342	9 850	8 162	7 959	2 890
Januari 2024	18 740	11 529	9 622	7 718	2 677
April 2024	19 021	12 807	10 809	9 614	3 031
Totalt	102 098	60 927	49 192	47 971	18 317
Procentuell ökning	62,03%	98,22%	118,67%	61,33%	36,16%

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner (SKR): siffrorna representerar antalet sidvisningar. Procentuell ökning fr.o.m. okt 2023 t.o.m. april 2024. Data saknas för period dec 2022 – mars 2023.

Denna sammanställning belyser statistiska trenderna i användningen av VIP mellan oktober 2022 och april 2024 och ger en viss förståelse för hur det länsgemensamma uppdraget tagit emot på länsnivå och vilka effekter det kan ha haft för "användningen" av programmen. Samtidigt ger både regionala och nationella jämförelser en bild av tendenser till användningen av VIP.

3. Slutsatser och rekommendationer

VIP är fortsatt okänt men har fått positiv respons

Vår slutsats efter denna utvärdering är att VIP i stort är okänt men att spridningen av information om Nationella vård- och insatsprogram inom psykisk hälsa har varit väl mottagen av medarbetare från alla verksamheter. Efterfrågan av VIP har särskilt kommit från delregionala/lokala vårdsamverkan samt från kommunala verksamheter. Medarbetare har samtidigt efterfrågat samlade styrdokument för att riktlinjer och insatser ska bli så ändamålsenliga som möjligt. Svårast har det varit att nå ut till elevhälsa och skola och där ett stort informationsbehov torde föreligga.

- Utveckla styrdokument så att de blir entydiga och gemensamma för kommuner och region.
- Avsätt stöd till implementering av VIP för att säkerställa att kunskapen och resurserna når så många som möjligt och bidrar till nya arbetssätt och ökad samverkan.
- Uppmuntra särskilt skola/elevhälsa samt lärosäten för blivande yrkesverksamma inom stöd, vård och omsorg till att aktivt delta i informationsutbytet kring VIP.

Varje VIP behöver bli mer känd

Generellt är VIP, trots genomförda insatser, fortsatt ett okänt kunskapsstöd. VIP självskada tycks vara det kunskapsstöd som används minst trots att självskadeproblematik ofta är samtidig vid annan psykisk ohälsa.

- Vi rekommenderar att information om respektive VIP sprids.

Undersök och analysera variationer i användning av VIP

En statistisk ökning av användandet av VIP i Västra Götaland visar på samma trend som har observerats nationellt. Intressant är att Stockholm har haft en betydligt högre procentuell ökning under uppdragsperioden jämfört med övriga.

- Samverka på nationell nivå för strategier och åtgärder kring implementering

Rekommendation resurser inför kommande uppdrag

För att hantera uppdrag som ska inkludera utveckling av material och underhåll av hemsida är det nödvändigt att ha tillgång till administrativt stöd.

- Avsätt resurser för administrativt stöd då man kan förvänta sig att detta behövs.

Bilaga 1

Summering av aktiviteter

Huvudaktivitet	Moment	Samverkan huvudman	Möte med antal personer, cirka
Processledning	<ul style="list-style-type: none"> - Avstämning med processledning - Avstämning med uppdragsgivare, styrgrupp handlingsplan psykisk hälsa 	Vårdsamverkan	20
Informationsbroschyrer	<ul style="list-style-type: none"> - Samverkan med Region Östergötland, Västernorrland, SKR - Utarbeta informationsbroschyrer för VG 	NPO	5
Informationsfilmer	<ul style="list-style-type: none"> - Två filmer produceras 	Samverkan med RPT	5
Hemsida	<ul style="list-style-type: none"> - Del av Vårdsamverkans hemsida 	Vårdsamverkan	3
Lärportalen	<ul style="list-style-type: none"> - Öppen utbildning 	Vårdsamverkan	1
Informationsmöten	<ul style="list-style-type: none"> - på plats (3 st) 	Vårdsamverkan; Gbg, Fyrbodol, SIMBA	10+60+40
Informationsmöten	<ul style="list-style-type: none"> - digitalt (4 + 3+1) 	Vårdsamverkan; Skaraborg och Södra Älvsborg med flera mindre arbetsgrupper, tex i Skaraborg missbruk/beroende (möts 5/5), Funktionshinder (möts 12/5) och Barn och Unga (möts 9/6. Inom Södra Älvsborg; Vårdsamverkan Ulricehamn, Närvårdskontoret Södra Älvsborg NOSAM Härryda	15+15+15+15 15+15+15+15
Informationsmöte	<ul style="list-style-type: none"> - digitalt (8 möten) 	NPO schizofreni NPO självskada RPT adhd/Beroende/självskada/psykos RPT ordförandemöte SKR	10+10+15+10+ 10+10+2
Informationsmöte	<ul style="list-style-type: none"> - 1. Digitalt (3 st) - 2. på plats (4 st) 	Kommunala enheter; 1. Socialchefer Skaraborg, GR, Funktionshinder Göteborg Väst, Kommunal HoS Gbg 2. Kortedala Första majgatan 2A, Avdelning Boende och hemlöshet, Elevhälsa Utbildningsområde Hisingen GR/ Funktionsstöd	15+15+15+50 15+10+40+50
Informationsmöte	<ul style="list-style-type: none"> - Digitalt (2 st) 	VGR enheter; SkaS ledningsgrupp , SU mottagning Beroende	10+10
Informationsspridning	<ul style="list-style-type: none"> - digitalt/på plats (6 st) - informationsbroschyrer 	CERA, GU, andra lärosäten inom VG	6+10+5
Större konferenser	<ul style="list-style-type: none"> - 3 st 	Fullföljda studier Bok och biblioteksmässan Förebygg nu	?
Digitala seminarier (Tabell 1 sid. 4)	<ul style="list-style-type: none"> - 25 st 		Cirka 220 deltagare
Summa totalt antal deltagare			Cirka 700 deltagare

